

Utbildningsnämndens anvisning för måltider

utifrån Göteborgs stads policy för måltider –
kommungemensam för livsmedel, mat och måltider

Reglerande styrande dokument

Policy
Riktlinje
Regel
► **Anvisning**
Rutin
Instruktion

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Utbildningsnämnden

Gäller för:
Måltidsverksamhet i
Utbildningsförvaltningen

Diarienummer:
0481/21

**Datum och paragraf för
beslutet:**
2023-01-17, § 19

Dokumentsort:
Anvisning

Giltighetstid:
Tillsvidare

Senast reviderad:
2023-01-17

Dokumentansvarig:
Planeringsledare, Planering
och utveckling

Bilagor:

Göteborgs Stads policy för måltider – kommungemensam för livsmedel, mat och måltider

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna anvisning	4
Vem omfattas av anvisningen	4
Bakgrund	4
Koppling till andra styrande dokument	5
Lagbestämmelser, nationella riktlinjer och rekommendationer kopplat till livsmedel, mat och måltider	5
Anvisning	6
Goda måltider	6
Integrerade måltider	6
Trivsamma måltider	7
Miljösmarta måltider	7
Näringsriktiga måltider	8
Säkerhet måltider	8

Inledning

Syftet med denna anvisning

Göteborgs Stads policy för måltider – livsmedel, mat och måltider klargör betydelsen av livsmedel, mat och måltider för matgästernas välbefinnande och hälsa och därmed för den totala kvaliteten inom verksamheter som köper in, tillagar och serverar mat som en del av sitt uppdrag. Policyn beskriver vad som förväntas av arbetet i berörda verksamheter.

Nämndens anvisning syftar till att förtydliga hur utbildningsförvaltningen ska efterleva *Göteborgs Stads policy för måltider – kommungemensam för livsmedel, mat och måltider*.

Vem omfattas av anvisningen

Den här anvisningen gäller för utbildningsförvaltningen. Den omfattar de roller i verksamheterna som direkt eller indirekt påverkar förutsättningarna för de måltider som erbjuds eleverna på förvaltningens gymnasieskolor och gymnasiesärskolor.

Bakgrund

Göteborgs Stads policy för måltider – livsmedel, mat och måltider, omfattar nämnder som i sina verksamheter upphandlar, köper in, tillagar eller serverar måltider. Här ingår de verksamheter som är direkt involverade i dessa uppgifter samt de verksamheter som påverkar planering, schemaläggning och resurssättning kring måltidsituationen. Policyn omfattar även utförare i extern regi som utför motsvarande uppdrag av måltidstjänster för stadens räkning.

Göteborgs Stads policy för måltider – livsmedel, mat och måltider antogs av Kommunfullmäktige 2021-12-09. Kommunfullmäktige uppdrog vid samma tillfälle utbildningsnämnden att ta fram anvisningar som konkretiserar policyns tillämpning i förvaltningens verksamheter. Policyn och anvisningarna ska bidra till ett tydligt kvalitets- och servicetänkande i organisationen samt sträva efter en anpassning till nationellt, regionalt och lokalt antagna bestämmelser och mål för området samt mål för hållbarhet.

Anvisningen gäller tillsvidare och skall aktualitetsprövas årligen.

Koppling till andra styrande dokument

Koppling till andra styrande dokument

- Göteborgs Stads policy för måltider – livsmedel, mat och måltider.
- Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram för att minska stadens miljö- och klimatpåverkan. Särskild koppling finns till delmål för livsmedel där Göteborgs Stads inköp bidrar till att främja biologisk mångfald och minska klimatpåverkan.
- Göteborgs Stads avfallsplan 2021 – 2030 som anger mål för avfallsförebyggande i kommunens verksamheter däribland för minskat matsvinn och användning av engångsartiklar vilka har särskild vikt för måltidsverksamheten.
- Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling som anger krav vid inköp för att bidra till en bättre miljö och ett hållbart samhälle. Hållbart innebär hänsyn till miljö inklusive cirkulära principer, etisk handel, företags sociala ansvar med flera.
- Göteborgs Stads förbud mot jordnötter, nötter, mandel och sesam i förskola och skola

Lagbestämmelser, nationella riktlinjer och rekommendationer kopplat till livsmedel, mat och måltider

Lagar, föreskrifter och allmänna råd:

- Livsmedelslag 2006:804
- Lag om offentlig upphandling 2016:1145 (LOU)
- Skollag 2010:800
- Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter 2018:1197 (Barnrättslag)

Rekommendationer:

- Nordiska näringsrekommendationer, NNR 2012 (framtagen av Nordiska ministerrådet, ny version publiceras i juni 2023)
- Skolmåltiden – en viktig del av en bra skola (framtagen av Livsmedelsverket tillsammans med Skolverket)
- Nationella riktlinjer för måltider i skolan (Livsmedelsverket)

Anvisning

Utbildningsförvaltningens verksamheter ska enligt *Göteborgs Stads policy för måltider – livsmedel, mat och måltider* utgå från Livsmedelsverkets måltidsmodell och dess helhetssyn på måltider och breddning av måltidens funktion.

Nedan beskrivs de krav som ställs på verksamheterna, följt av åtaganden och ansvarsfördelning för att uppfylla intentionerna i måltidspolicyn.

Rubrikerna följer Livsmedelsverkets måltidsmodells struktur som också återfinns i *Göteborgs stads policy för måltider*.

Goda måltider

Eleven upplever att maten är vällagad och aptitlig och att den erbjuds på ett sätt som ger lust att äta. Eleven märker att personalen tar hänsyn till olika smakpreferenser och erbjuder alternativ. Samtidigt känner eleven sig uppmuntrad att testa nya smaker och inspireras att grundlägga goda och sunda matvanor.

Så säkerställer förvaltningen goda måltider	Ansvar
All personal som tillagar mat har rätt kompetens	Enhetschef måltid
Personal som tillagar mat och övrig personal som hanterar mat och måltider ges kontinuerlig kompetensutveckling och omvärldsbevakning kopplat till kompetenskraven	Enhetschef måltid
All personal som har en roll vid måltiden ska i sitt agerande skilja mellan personliga uppfattningar om smak och den professionella rollen	Rektor respektive enhetschef måltid

Integrerade måltider

Eleven ser fram emot och njuter av måltiden som en del av dagens upplevelser. Hen uppfattar att måltiden ger möjlighet för reflektion, återhämtning och gemenskap. Eleven känner sig lyssnad på och kan påverka sin dag och sina måltider.

Så säkerställer förvaltningen integrerade måltider	Ansvar
Alla elever ska ha tid att äta i lugn och ro i åtminstone 20 minuter. Luncherna schemaläggs på en tidpunkt som är rimlig	Verksamhetschef/rektor, efter samråd med områdesservicechef/enhetschef måltid
Forum finns för dialog mellan rektor/verksamhetschef och enhetschef måltid/områdesservicechef, om planeringsförutsättningar, uppföljning etc	Verksamhetschef/rektor
Information om exempelvis förändring i antal ätande delges enhetschef måltid i god tid enligt överenskomna rutiner	Rektor

Forum finns för elevernas medinflytande och möjlighet till delaktighet	Rektor. Enhetschef måltid deltar aktivt
Uppföljning av ätandegraden görs återkommande	Enhetschef måltid
Vid behov fattar rektor beslut om att tillsätta personal med ansvar att delta vid måltiden tillsammans med enskild elev eller specifik grupp av elever. Uppdraget kommuniceras tydligt och samsyn kring vilka arbetsuppgifter som ingår uppnås.	Rektor. Behov kan påkallas av enhetschef måltid
Det systematiska kvalitetsarbetet i organisationen ska inkludera måltidsverksamheten.	Områdesservicechef respektive rektor

Trivsamma måltider

Eleven upplever att stämningen och miljön är välkomnande och bjuder in till att sitta ned, koppla av och njuta av maten. Eleven känner att personalen är angelägen om att måltidsstunden blir en höjdpunkt på dagen och känslan förstärks av att det är behagligt och trivsamt i lokalen.

Så säkerställer förvaltningen trivsamma måltider	Ansvar
Logistiken och tagordningen ger ett effektivt flöde med minimala köer och en lugn miljö för de som äter	Enhetschef måltid
Planeringen följs: eleverna anländer till skolrestaurangen enligt upprättat schema	Rektor
För all personal som på olika sätt bidrar till eller deltar i måltiden, gäller att det personliga agerandet är sådant att måltidsmiljön upplevs trivsam och trygg för eleverna. Ett välkomnande och respektfullt bemötande är en självklarhet	Rektor respektive enhetschef måltid
Skolrestaurangens inredning och möblering ska i möjligaste mån bidra till en behaglig ljudnivå, god belysning och angenäm miljö	Enhetschef måltid

Miljösmarta måltider

Eleven upplever att verksamheten arbetar aktivt för att minska negativ miljö- och klimatpåverkan i alla moment från "jord till bord". Eleven känner också stöd i ambitionen att minska sin egen påverkan.

Så säkerställer förvaltningen miljösmarta måltider	Ansvar
Miljömåltider är förebild i måltidsplaneringen	Enhetschef måltid
Måltidsordning, schemaläggning, tillagning och servering ska uppmuntra till att maten äts upp så att matsvinnet minskar	Enhetschef måltid respektive verksamhetschef/rektor
Måltiderna klimatberäknas	Enhetschef måltid

Användningen av engångsartiklar är sparsam och ska minska årligen	Enhetschef måltid
Matsvinn mäts och följs upp	Enhetschef måltid

Näringsriktiga måltider

Eleven upplever sig få energi och ork av maten som serveras och är trygg med att måltiden är näringsriktig. Eleven upplever att personalen alltid visar stor respekt för elevens egen rätt att välja och kan därför inspireras till hälsosamma val och matvanor.

Så säkerställer förvaltningen näringsriktiga måltider	Ansvar
Måltiderna planeras med stöd av nordiska Näringsrekommendationer och Livsmedelsverkets råd och riktlinjer	Enhetschef måltid
En genomsnittlig skollunch ger 25-35 procent av elevernas dagsbehov av energi och näringsämnen	Enhetschef måltid
Menyer kan näringsberäknas	Enhetschef måltid

Säkerhet måltider

Eleven upplever att maten är fräsch, att måltidsmiljön är ren och att hygien är god. Den som är i behov av specialkost eller har någon allergi känner att hen tryggt kan förlita sig på att det finns kompetens och rutiner som stöd i en säker kosthållning.

Så säkerställer förvaltningen säkerhet vid måltider	Ansvar
Personal som tillagar måltider och hanterar maten har dokumenterad kompetens om livsmedels och matlagningskunskap, menyplanering, näringslära, specialkost och livsmedelssäkerhet	Enhetschef måltid
All personal inom verksamheterna, som hanterar mat och måltider har grundläggande kunskaper om matgästens måltidsbehov, inklusive specialkost, livsmedelssäkerhet och måltidsmiljöns betydelse för den totala måltidsupplevelsen	Enhetschef måltid
Verksamheten använder sig av ett ändamålsenligt egenkontrollprogram för hur mikrobiologiska, kemiska och fysikaliska risker i livsmedelsproduktionen hanteras, förebyggs, kontrolleras och åtgärdas	Enhetschef måltid
Beslut om att specialkost skall erbjudas ska bygga på korrekta diagnoser och utredningar	Rektor
Rutin finns för överlämning av underlag om behov av specialkost	Enhetschef måltid och rektor
Upprätta rutiner för att säkerställa att personer med allergi och överkänslighet inte blir sjuka av maten	Enhetschef måltid

Maträtterna ska alltid presenteras med rättens namn och innehåll på ett sätt som är anpassat till målgruppens möjligheter att förstå den	Enhetschef måltid
--	-------------------